

Kulturförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2021-10-28

Diarienummer:
KTN-2020-00739

Handläggare:
Annika Norell

Skissförslag för Gottsundaskolans utomhusmiljö

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** godkänna föreliggande skissförslag.

Ärendet

Kulturnämnden satsar på offentlig konst till Gottsundaskolan som planeras stå klar 2025. Skolan var med om en omfattande brand under 2018 vilket föranlett den nybyggnation som planeras. Konstnären Ruben Wätte har tagit fram ett förslag för konstnärlig gestaltning till Gottsundaskolans utomhusmiljö som är tydligt präglad av konstprogrammets kravspecifikation och uppdragsbeskrivning, men framförallt de värden som kommit fram i en omfattande dialog som förts med skolans elever. Den föreslagna gestaltningen kan bidra till att stärka Gottsundaskolans identitet, lyfta skolans utemiljö och vara en viktig och estetiskt tilltalande mötesplats för både elever och andra boende i området. Nu föreligger skissen.

Beredning

Gottsunda genomgår en stor förändring, förtätning och urbanisering och Gottsunda centrum planeras om för att bli hjärtat i södra Uppsala. Gottsundaområdet där den nya skolan planeras är en del av Uppsala kommuns långsiktiga stadsutveckling. Området i sin helhet beräknas stå klart först år 2050 med 5000–7000 nya bostäder samt lokaler för handel och service. Utvecklingen innebär ett ökat behov av lokaler för skola och förskola vilket tas med i planeringen av den nya Gottsundaskolan (årskurs 6–9). Nya Gottsundaskolan blir en viktig plats

och mötesplats i nära relation till centrum där även möjlighet skapas för allaktivitetshus för aktiviteter efter skoltid. Skolan byggs samman med idrottshall och delar en offentlig entré som öppnar sig mot centrum. Hela skolkomplexet gestaltas som byggnadsvolymer med olika funktioner och karaktärer, en lägre volym där de flesta offentliga ytorna finns som skoltorg, matsal, bibliotek och idrottshall - och en högre del med 5 våningar som rymmer klassrum.

Den södra delen av skolgården är en blandning av gröna ytor och rum och platser för olika aktiviteter. Hit ska man kunna dra sig undan för att vara i naturen, ensam eller i grupp, med möjlighet att sitta, hänga, gunga, spela musik eller ha utelektion. Stort fokus ligger på att skapa trygga och översiktliga vistelseytor. Det är i denna skogsliknande miljö som den konstnärliga gestaltningen föreslås.

Dialog

Flera dialoger har förts med elever på Gottsundaskolan samt sommarjobbbara anställda av kommunen. I genomförda dialoger har det bland annat framkommit önskemål om att visuellt markera Gottsundas identitet genom konsten och många har lyft värden för platsen i form av natur, miljö och mångfald. Den offentliga konst som tillförs Gottsunda ska vidare lyfta värden såsom att främja demokratiska samtal, det fria ordet, trygghet och delaktighet. I dialog med eleverna har önskemål om en välfungerande mötesplats som känns lyxig och vacker framförts. Men även önskemål om att skapa en plats som både känns användbar utanför skoltid och för pedagoger att samla klasser utomhus. Det redan utförda dialogarbetet kommer att fortsätta i ett fördjupat dialogarbete.

Föredragning

Skissförslaget innebär en mötesplats på Gottsundaskolans skolgård. Skissförslaget manifesterar elevernas önskemål om en estetiskt tilltalande mötesplats och knyter an till konstprogrammets värdeord om natur, demokrati och det fria ordet. Gestaltningen kan stärka Gottsundaskolans identitet och bidra med konstnärliga inslag i centrala Gottsunda och verka för en miljö som bidrar till personliga upplevelser. Konstnären Ruben Wätte har utformat ett förslag om en social plats på den nya skolgården. Platsen är formad som en stor stencirkel med gott om sittplatser i olika höjdnivåer i en skogsliknande miljö. Sittplatserna består av bearbetade stenblock av svart granit från Moheda i Småland. Utformningen refererar till forntida stensättningar som gjorts i närområdet där stencirklar utgjort både gravplatser och mötesplatser. Ovanför sittgruppen placeras en gloria i en mässingslegering. Glorian har en ljuslist (LED) av varmt ljus som inte i första hand är tänkt som funktionell belysning utan förstärka upplevelsen.

Skissförslaget är präglad av platsens historia, men även platsens framtid. Konstverket refererar till den rika forntida historia som finns i området, värdet av natur och miljö men även värdet av en socialt hållbar stadsmiljö som uppmuntrar möten mellan människor. Skissförslaget påminner om att fortsätta samlas i cirkel och hålla samtalet levande.

Ekonomiska konsekvenser

Föreslagen fördelning av investeringsbudget för offentlig konst för år 2021 ryms inom kulturnämndens budgetram enligt Mål och budget 2020–2022. Den föreslagna konstnärliga gestaltningen har en budget om 880 tkr för konstnärsbudget. Totalt 1200 tkr inklusive kringkostnader.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2021-10-28

Bilaga 1 Skissförslag

Bilaga 2 Budgetkalkyl

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

SOLCIRKELN

BAKGRUND

Storbranden i Gottsundaskolan hösten 2018 blev ett lokalt trauma som påverkade en hel generation barn och andra boende i området på ett påtagligt negativt sätt. Den anlagda branden slukade två av skolans byggnader och beräknas ha kostat kommunen drygt 100 miljoner kronor. Förutom de praktiska problemen med att ordna nya skolplatser för skolans 500 elever innebar branden en kris med en rad andra organisatoriska svårigheter. Dessutom bidrog branden till en fördjupad stigmatisering av Gottsunda som område.

Att genom olika breda satsningar och riktade insatser skapa en bestående positiv förändring i området är något som kommunen och flera andra aktörer har som gemensamt intresse. Vår förhoppning är att konstverket vi föreslår för Gottsundaskolans nya skolgård ska vara ett steg i den riktningen, genom att utgöra en ny mötesplats med en funktionell och estetiskt tilltalande helhet, samt betydelsebärande och meningsskapande detaljer.

DIALOGARBETE UNDER SKISSPROCESSEN

Under skissprocessen har olika grupper av barn och unga fått möjlighet att besöka den utvalda platsen och komma med egna tankar, känslor och önskemål inför ett framtida konstverk. Konsten som mötesplats är något som återkommit i samtliga dessa samtal som ett uttalat önskemål. Vissa konkreta förslag har varit av oanvändbar karaktär (ny McDonalds eller KFC) medan andra förslag (det ska kännas lyxigt, vara tryggt, någon sorts belysning, något att sitta på tillsammans) har kunnat vävas in i skissarbetet med hänsyn till platsens förutsättningar och behov. De yngre barnen uttryckte en oro över att konstverket ska slås sönder, medan den äldre ungdomarna uttryckte förhoppningar om en plats som ska kunna användas som en mötesplats dygnet runt, även när skolan är stängd.

NYA GOTTSUNDASKOLAN*Foto: Utryckning Uppsala*

NY SKOLA - NY MÖTESPLATS

Den nya skolbyggnad som växer fram i Gottsunda håller hög standard och kommer att innebära ett rejält lyft för skolans elever och lärare, jämfört med de provisoriska lokaler som skolan idag huserar i. Det kommer också att bli ett lyft för stadsdelen som helhet, och på så vis kan man se det som att hela Gottsunda får en sorts nystart efter den traumatiska branden. Det kan liknas vid vad som händer när en förödande skogsbrand väcker liv i slumrande arter av växter och insekter och ger plats för en ny typ av skog i takt med att ekosystemet bygger upp sig själv på nytt.

Vi föreslår, i vårt skissförslag för en offentlig konstnärlig gestaltning, uppförandet av en ny social plats på den nya skolgården. Platsen kan med fördel användas av elever som under rasterna vill ha en vacker och välfungerande mötesplats att hänga på, men också av pedagoger som i olika sammanhang vill kunna samla sina klasser utomhus. Tanken är att man kan söka sig dit antingen själv eller tillsammans med kamrater och att den ena sidan som vätter ut mot cykelvägen, promenadstråket och fotbollsplanen kan fungera som en sorts läktare eller utsiktsplats, eftersom man kan sitta vänd åt båda håll (även utåt sett från cirkeln, vänd mot fotbollsplan och gångväg).

Platsen är formad som en stor stencirkel med gott om sittplatser i olika höjdnivåer som löper längst med två sidor separerade av en stig. Sittplatserna består av bearbetade stenblock av svart granit (diabas) från Moheda i Småland. Utformningen refererar delvis till de forntida stensättningar som gjorts i närområdet, där stenar placerade i cirklar utgjort både gravplatser och mötesplatser. Diabasens estetiska kvaliteter gör att dess yta kan gå från mörkgrå och relativt ojämn (krysshuggen) till högblank med en djup svart färg, beroende på hur den bearbetas. Det går också att skriva in text och symboler i den mycket hårda stens yta, vilket vi har för avsikt att göra. Framför allt vill vi rista in väderstrecken och solens lägen vid vår- och höstdagjämning samt sommar- och vintersolstånd, men det kan också bli aktuellt med andra symboler eller betydelsebärande meningar.

*Diabas som polerad respektive krysshuggen
Pia Lindberg*

*Diabas som polerad respektive krysshuggen
Takashi Naraha*

Ovanför sittgrupperna placeras en gloria med kanter på insida och utsida samt delar av undersida gjord av Royal Nordic, vilket är en mässingslegering som inte tappas sin guldfärg trots att den hänger utomhus och utsätts för väder och vind. Glorian har en ljuslist (LED) av diffuserat varmt ljus som inte i första hand är tänkt som funktionell belysning utan snarare finns där för att förstärka upplevelsen av glorian som ramar in och välkomnar till trygg samvaro på platsen. Markytan behålls i största möjliga mån orörd så att upplevelsen av skogen bevaras, med undantag för visst markarbete som krävs för att få stenarna på plats.

*Royal Nordic.
Foto: Kalmarsunds plåt*

MATERIALVAL

Materialen är rena svenska naturmaterial som kan bearbetas på olika sätt för olika uttryck och resultat. Utformning och materialval refererar bland annat till forntida stensättningar och gamla kultplatser som finns och funnits i regionen samtidigt som det ger en uppdaterad och samtida upplevelse. Människor har i alla tider mötts i cirklar, ofta i enkla konstruktioner uppförda av sten och trä. Samtliga material är beständiga över tid och fungerar mycket bra i skogsmiljön, tillsammans kommer de att utgöra en mötesplats med inslag av samtida kultplats som relaterar till solens rytmiska rörelser genom tid och rum. Samma material, diabas och mässing, tillsammans med furu i grova dimensioner, kan med fördel användas antingen tillsammans eller var och ett för sig till andra konstnärligt utformade sittgrupper i skolans utemiljö, bland annat utmed promenadstråket och vid skolans huvudentré.

I uppdragsbeskrivningen för konstnärlig gestaltning nämns värdet av att konsten kan referera till den rika forntida historia som finns i området, värdet av natur och miljö samt värdet av en socialt hållbar stadsmiljö som uppmuntrar till möten mellan människor. Konsten ska ”också vara tillgänglig och angelägen både i nuet och över tid, samt bidra till att utmana invanda föreställningar och väcka frågeställningar om vad konst kan vara.” Vidare står i uppdragsbeskrivningen att ”Hållbarhet och miljö för tekniska lösningar och framställnings-sätt av den offentliga konsten ska eftersträvas i alla projekt.” Detta har vi tagit i beaktning under arbetet med vårt skissförslag till nya Gottsundaskolan.

Övning i stenarbete.
Foto: Ruben Wätte

NYA GOTTSUNDASKOLAN

TEKNISK UTFORMNING

Den milt lysande glorian tillför en till dimension av helhet som kan ha en lugnande och trygghetsskapande effekt. Att hitta rätt ljuston och nivå på ljusstyrka är något som kommer att kräva ett visst experimenterande och justerande, vilket LED-tekniken tillåter. Den kan till exempel programmeras så att den endast lyser kvällen och nattetid (sammankopplas med nätet av gatubelysning) eller att den lyser kraftigare under det mörkare halvåret. Vi föreslår dessutom att ett flertal årliga tidpunkter (vår- och höstdagjämning samt sommar- och vintersolstånd) markeras genom att ljuset programmeras på ett särskilt sätt under just dessa tidpunkter.

Glorian fästes i fyra punkter genom öglor som normalt används av arborister för kronstabilisering, som i sin tur fäster i stålvajrar som kopplas till fyra fästpunkter i glorian. Detta är en pålitlig och bärkraftig metod med goda marginaler, som dessutom inte riskerar att skada träden. Transformator i direkt anslutning till gloria ger fritt avstånd till el och dator på cirka 300 m, vilket underlättar tillgänglighet vid reparationer och justeringar av ljusnivåer.

TEKNISKT SNITT GLORIA.

Glorians undre del samt sidor i mässing. Överdel i plåt. (1)

Gloria fästes på ovasida i vajer (2).

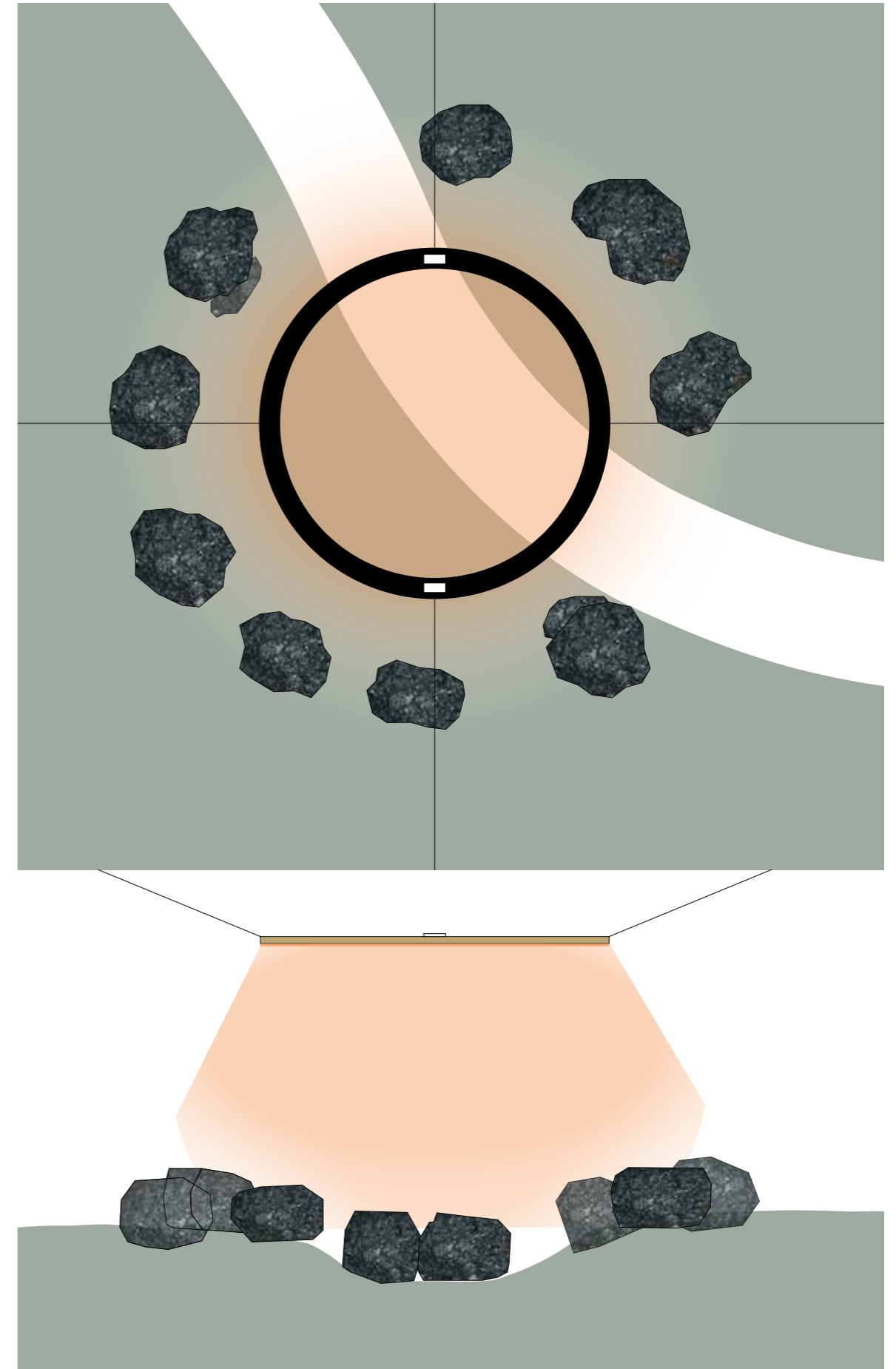
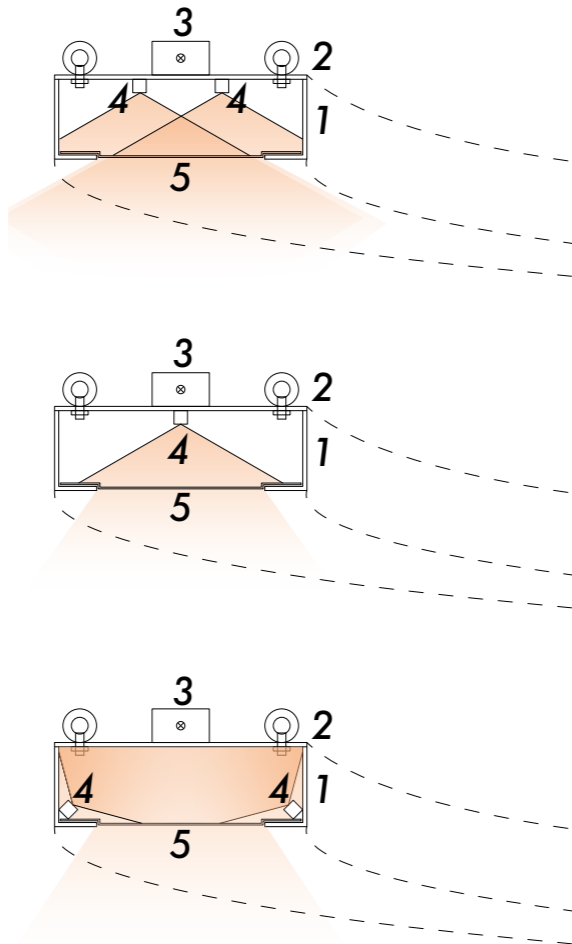
PCU transformator i anslutning till armatur ger fri längd på kabel ca 300 m. Mean Well HLG-240H-24 eller dylik. (3)

LEDlister med spridning 120 ger en bra ljusspridning. Monteringsalternativ till vänster.

Traxons Media Pixel Ribbon DMX Outdoor eller dylikt.

Ljusförändringar styres genom Sypholight eller dylikt. Raspberry placeras i lättåtkomligt elskåp i marknivå. (4)

Diffuserande plast för avbländning och ytterligare ljusspridning. Ex. Plexi GS WH02. (5)

VINTER:

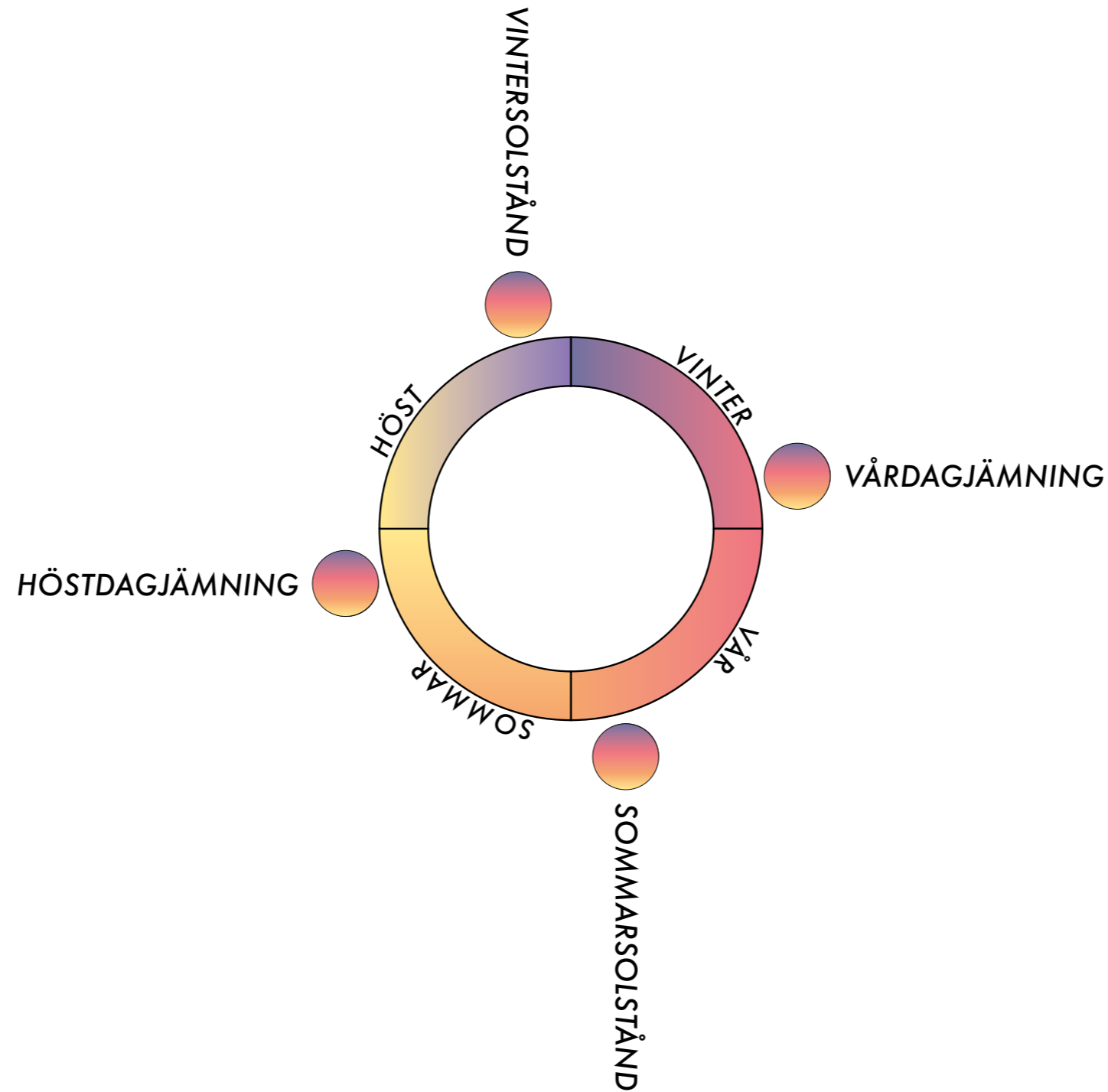
VÅR:

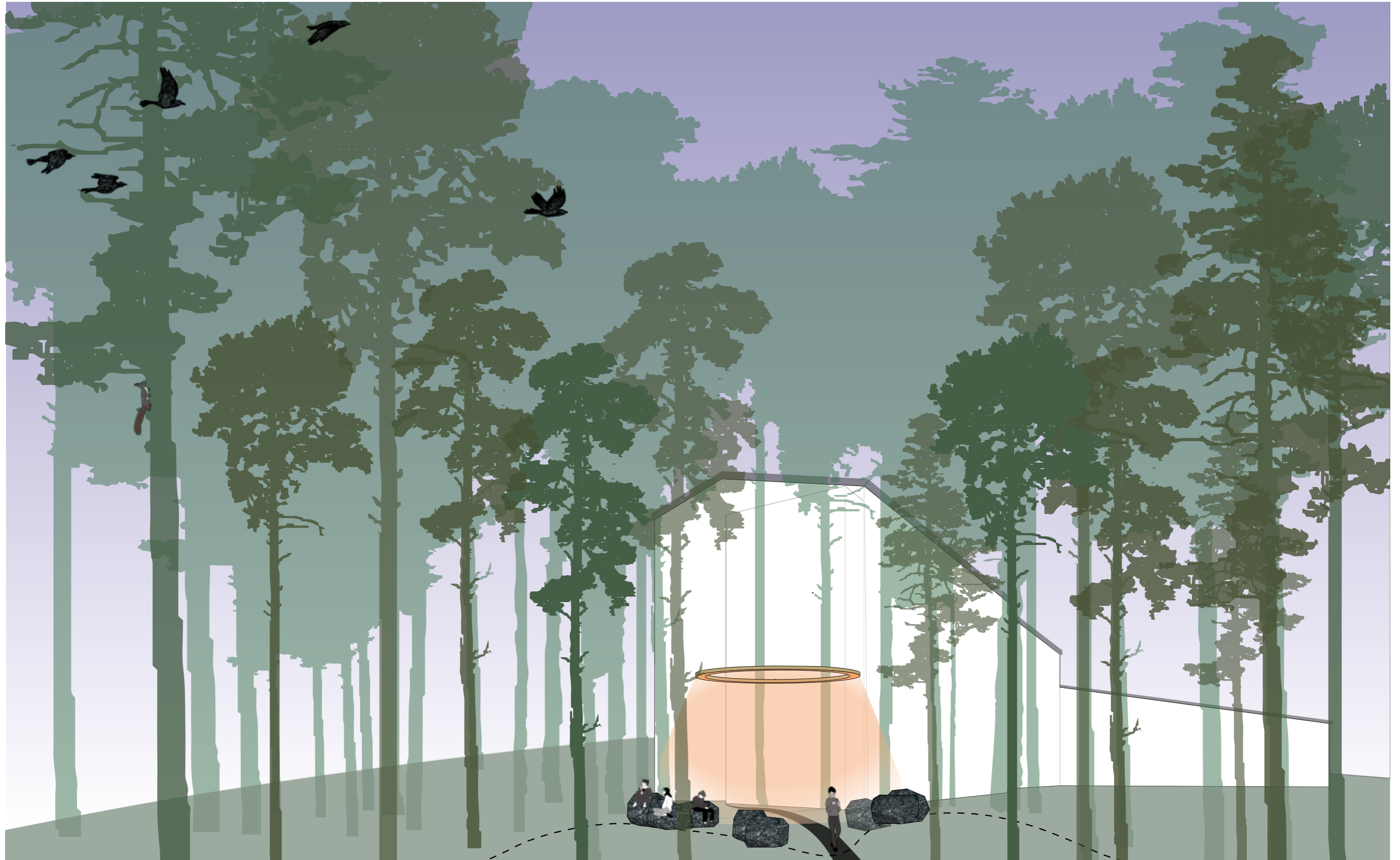
SOMMAR:

HÖST:

EX. LJUSPROGRAMMERING

Ljuset i glorian tonas upp under en timme från att gatubelysningen slås på. Ljusetes kulörer rör sig över året i en solnedgångsskala, långsamt långsamt ändras det, utan att det är tydligt när förändringen skett. Fyra gånger om året, vid vårdagjämning, sommarsolstånd, höstdagjämning och vintersolstånd förändras ljuset till ett långsamt pulserande i årets alla kulörer.

Budgetkalkyl för skissförslag till Gottsundaskolan
Solcirkel - Ruben Wätte

Kostnaderna specificerade exklusive moms.

Konstnärsbudget Omfattar det konstnärliga arbetet och produktionen	Kostnad	Bilagor offerter
Konstnärens ersättning för idé	40 000 kr	
Konstnärens ersättning för arbetstimmar och mötestid (800 kr per timme)	360 000 kr (450 h)	
Kostnader för eventuella medarbetare, konsulter eller underleverantörer	Montering Gloria inkl. monteringsmaterial 14 980 kr Elektriker 10 600 Programmerare 28 500 kr Assistent bearbetning stenblock inkl. inristningar på plats Gottsunda 40 000 kr	Offert Järna trädvård Offert Quote Offert Enrique Candil
Materialkostnad och framställning (inklusive ev. teknisk utrustning)	Moheda diabas tonblock + sågning 93 000 kr Material belysning 23 200 kr DMX-styrning 30 000 kr Metallgloria av stål och mässing 120 000 kr*	Offert Hallidens granit Offert Quote *Kostnadsuppskattning efter dialog med 2 olika leverantörer som båda menar att de inte kan ge en exakt offert p.g.a. så pass många olika lösningar som måste göras gemensamt med konstnären under tillverkningsprocess.
Erforderliga försäkringar fram till godkänd slutbesiktning	11 500 kr	
Transportkostnader	Transport sten	Offert Hallidens granit

	19 000 kr Transport Metallgloria 10 000*	*Estimerad kostnad
Resor och logi	Milersättning resor Hallidens stensågning, samt resor till Gottsunda. 9805 kr	
Dialog med invånare	40 000 kr (50 h á 800)	
Bedömning av risk för oförutsedda kostnader. Oförutsedda kostnader specificeras, söks vid behov.	29 415 kr	Post för oförutsedda kostnader på grund av att konstverket monteras våren 2024, och tillverkas under 2023. Posten behövs då offerternas giltighet inte kan garanteras så långt fram samt möjligheten att materialkostnader ökar.
Summa konstnärsbudget	880 000 kr	
Kringkostnader	Kostnad	Bilagor offerter
	Framdragning el 80 000 kr Markarbete 50 000 kr Hyra kranbil+ grävare 50 000 kr Oförutsedda kostnader 20 000 kr	Kostnaderna har uppskattats tillsammans med skolfastigheters projektledare som givit rådet att ta in offerter i februari 2022 då utförare, entreprenör för mark finns på plats i projektet
Summa kringkostnad	200 000 kr	
Totalkostnad	1 080 000 kr	